

باري ئەمني لى بەسەرە ھەرەسەدەھەنصەت

Author: Asir al-Asadi

لى كاتىكدا ھىزىيە شىيەيە كان كىبىر كىيانە بۇ دەسەلەت، توندوتىيى لى بەسەرەدا ئەرەدەسەنصەت

ساۋىتىكەوتنى لى پەل كىرە، لى دوۋەم طەۋرەتەرىن شارى (IWPR) بە طەۋرە قىسەي ئەۋ دانىشتەۋان و شىكاركارە سىياسىيەي عىراقدا، سەرساۋە نەۋىيە دەۋلەتمەندە كان و ھەزمونى سىياسىيە لى بەرەدەستەيە بۇ ھەر كەسەك ھەۋلەت دەستىبەكەۋىت، شەرى دەسەلەت بۆتە ھۇي ھەرەسەھەنصەت باري ئەمني و ھۆكۈمەت

مامۇستايانى زانكۇ، ئەفسەرانى سوتۇ و ئىۋانى ئىيىنى مۇسەلمان و كەسەيەتە كۆمەلەيەتە كان كراۋنەتە ئامانجى تىرۇر كىردن لى مانىئەي دۋايدا. لى كاتىكدا ھەندەك لى ھەرسەتە كان دەكرىنە سەرى عەرەبى سۈننەت و ئەندامانى ئىشۋوي ھىزىيە بەس، بەلام ۋادەردەكەۋىت خەلگەنى تىرەلەۋنەتە ئەۋ مەلەنەس كۈشەندەيەي نەۋان مەلەشەيەكان كە ئالەندەۋەتە ئالە طەۋرەتە رەكەبەردە كان و لەيەنە سىياسىيەكانەۋە

لى ئەنجامى ئەۋ توندوتىيى، باري ئەمني ھەتە دەت بەرەۋ خەتەبەن دەسەت، تەنەتە ئامادەيەي 8 ھەزار سەرىبارى بەرىتەنى توندوتىيى كۆتەي ئىنەھەنصەت.

دۋاي ئەۋەي نۈرى ئەلمەلەيى سەرىك ۋەزىران خەلەتەكەي كۆتەرى بۇ ماۋەي مانەلەك رەۋەتە لى 31 ي مەيسەدا، توندوتىيى لى بانى ئەۋەي كە مەكەت زىادەكەرد. لى ماۋەي سەند رۇدەك دۋاي رەۋەتە يەندەكەي، لى ھەرسەكەي خەۋەنەدە 35 كەس كۆزەن و دەيەنى تەرىش بەرىندەبەن لى بازارەكەي مەلەي ئەۋ شەردە و لى ئەنجامى تەقە كىردن لى مەزەتەۋىتە سۈننەي

ئىبراھىم عەرسەي، 38، كەرمەندى ھۆكۈمەت، ۋەتەي "ئىجرائەتە كانى ھۆكۈمەت بەسەرەي كىرەۋەتە بۇمەكەي تەۋقەتەكەۋە كە لىۋانەيە لى ھەر لى ھەزەيە كەتە قەتەۋە." ھەرەۋە ۋەتەي "ئەسە لى بەرەۋەكەي سەختە دەزەن و ئەۋ ئىجرائەتە نەۋىيەتە شەرىمەتەي "سەقەمەتەبەن باري ئەمني نەۋەۋە

ھەندەك ئىشانەۋەيە ماۋەي سەند مانەلەك بەسەرە لى بەرەكەي طەردە دەي. لى كاتىكدا ئەم شەردە زۆرەنە شىيەنەشەنە ئارام دىرەۋە بە بەرەۋەدە لى پەل شەردە كانى تەرى عىراقدا كە توندوتىيى بەلەي بەسەرەندە كەشەۋە، ئىۋانى ئىيىنى شىيە و ھەرەۋەتە ئەندامانى كۆمەلەتەي عەرەبى سۈننەتە شەردە كۆزەن و زۆرەكەي ئەندامانى كۆمەلەتەي سۈننەتە شەردە كان بە جەھەشەتەۋە

سەلام رازى بەرەۋەبەرى نەسەن لى طەۋەرى "ئەلەنەس" لى بەسەرە، ۋەتەي ئەۋ شەردە سىياسىيەي ئەسەتە رەۋەتەشەي قەلەي ھەيە لى رەكەبەرى نەۋان لەيەنە شىيەيە جەۋەزە كاندا

ئەنجمەنى بەلەي شۇرەي ئىسلامى لى عىراق و ھىزىيە فەزەلە بەھەزەتەرىن ھىزىيە شىيەنە لى بەشەي عىراقدا، ھەرەۋە ۋەكە ھەزەي سەردەكە سەبەردەكەن كە رەكەبەردەكەن بۇ دەسەلەتە سىياسىيە و كۆتەرۋەكەندى نەۋەي بەسەرە

ھەزەندە بەسەرە دەۋلەتمەندە بە سەرساۋە نەۋىيە كان، زۆرەيە دانىشتەۋەكەي ھەزەن بە ھۇي سەلەھا لى سەتەمكارى لى سەردەستەي رەزەمى بەسەدا كە ئەپەردەي سىياسەتەكەي دۋەنكارەنەي دەكەرد بەرەمەتە ئاۋانە سىياسىيە كانى شىيە. بەقەۋە بەرەنە نەۋە لى بەسەرە، كە طەۋرەتەرىن بەندەرى عىراقە، بەرەۋەمە لى ئىفەلەكەندى ئابەرى فەشەلەي عىراقدا

ھەردەۋە ھىزىيەكە بەۋە تاۋان بەرەدەكەن كە تەنە لەيە نەطەرىن خۇيان دۋەمەزەنەن و ئىشەن دەدەنە، بەتەيەتە لى و ئىشەنە سەزەنەدا كە ئەۋەندەي بە نەۋەۋە ھەيە. فەزەلە لى دانەستەنە كانىدا سەبەردەت ئەنجمەنى ۋەزەرىنەي عىراقەي كەشەۋە ئاش ئەۋەي دۋاۋەكەي بۇ كۆتەرۋەكەندى ۋەزەرىنە نەۋە رەتەكرەيەۋە

رازي ووتې "بەردۆۋەندى خىزىي و شەخسى رۇلڭىكى طەۋرەيان طىراۋە لى ئالۇز كىردى ئىم قەيرانەدا، ۋە زىيارىش قولىۋەتە بە "ھۆيە كىرى تاۋانبار كىردى و لۇمەي يە كىرى كىردەۋە سەبارەت خىراپىۋى بارى ئىمى و دەستۋەردانە مەسەلە ئىمىيە كانەۋە

رازي ئىۋىۋا يە دەستۋەردانى بەغدا بۇ ضارە سەركىردى قەيرانە كە "سەركە وتوو نەۋۋە"، ئىم قەيرانە يە ھۆيە زۇربونى تونۇتۇپتى و .رمانى ئىۋەندى نىۋان لايەنە كانى بەسەرۋە كە وتۈتۈتۈۋە

ھەرۋەھا ووتې "ئەبۋا يە ئىم سىياسىيە كە لىۋە شاۋە نىن لابرانايە، ئىم لىدە ئىمىيەنى شىكىستىان ھىنا لىدەنى نىۋىيان لى بانى دروستىكرائە كە بىئانۋانايە ضارە سەرى بارودۇخەيان بىكرائە و ئەبۋا يە كە ساپەنى نىشىتمانى سەرىخە خۇ بىرانايە تە ئىۋەتە .لىئىر سىراۋىيەۋە بۇ بەرۋە بىردى ئىم ئارۋىرايە

سوتاي عىراق لى بەسەرە بىلاۋكرائەۋە و ذىمەرەبە كى زۇر لى خالى ئىكىن لى سەرتاسەرى شارە كەدا دانراون. بەلام لى 3 ي حوزە بىراندا، سەبارەبە كى بۇمىرۋىكرائە لى بازارى سەركەبە سەردە تەقىۋە كە نىكە يە 28 كە سى كوشت و 70 تىرىشى بىرندار كىرد

ئەخمەد رىزى تەمەن 18 سال لى كانى تەقىنەۋە كەدا شەرىبە تى دەفرۇشت. "زىمەبە كى طەۋرە ھات و كىتۇر ئىم ناۋە ھەموۋى بوۋ بە تەتۇتۇز و ھەستىمىر شىكى كىشاي بە قاضىدا." ھەرۋەھا ووتې "خەل كىكىس زۇر كوزان. ھاورىكەم سەرى بىرندار بوۋ و شەھىد .بوۋ.نەمتوانى رىزىبارى بىكەم يان ھىس شىكى بۇ بىكەم

لىئىر سىراۋىك لى ئەنجۈمەنى ئارۋىرا، كە بە مەرىجى ناۋە ھىنانى قىسە بىكرى، ووتې كە مىك دۋا تەقىنەۋە يە بازارە كە، حكۈمەت زانىبارى ھەۋالطرى ئىۋەتەش كە خەكداران لى لى دەۋرۋەرى مازى ووتې "ئەلغەرب"، كە مازى ووتىكى سۈنەيە، خۇيان شارەۋتەۋە

ھەرۋەھا ووتې بەكە كانى ئۇلىس و سوتاي ئەلامارى مازى ووتەكە باند و درانە بەر دەستىرۋى طولىلە. ھىزە كانى ئاساپش خەۋت كەسىان لى تاۋ بىنا كەدا كوشت و دۋانىش لى ھىزە كانى ئاساپش كوزان. ئىم لىئىر سىراۋە ووتې، لى مازى ووتەكەدا خەك و جلوبەرتى طاردى نىشىتمانى و تەقىمەنى و ئامىرى ئىۋەندى دۇزانەۋە

ھەرۋەھا لىئىر سىراۋە كە ووتې كە سىك كە لى كىردەۋە كەدا دەستىرۋىراۋە دانى بەۋەدا ناۋە كە خەرىكى ئامادە كىردى سەبارەبە كى بۇمىرۋىكرائە بوۋە بۇ ئىۋە يە ناۋە راسى شاردا و لى 4 ي حوزە بىراندا بىتە قىنىۋە

بەلام ئىم مەمەد، 45، كە نەبوسىت ناۋى تەۋاۋى خۇي بىس ووتې لى كانى ئەلامارە كەدا خەند قوتاپىك لى مازى ووتەكەدا .سەبىان كىردۈۋە "خەنكە لى مالىۋە كارەبايان نەبۋە

سەرلەبە يانى 6 ي حوزە بىران، شەرىكى قورس لى نىۋان سەربازانى بەرىتانى و خەكداراندا رۋىدا لى طەرىكى طەرمەت عەلى كە طەرىكى زۇرىنە شىبە يە سەرىبە، دۋا ئىۋە يە كاروانىكى بەرىتانى لى ناۋە كەدا كەۋتە بەر ھىرۋى

راپە باندنى خالە تى كىتۇر لى بەسەرە لىلەن حكۈمەتى مەركەزىۋە بە ھەستىكى دۋىمكارانەۋە لىلەن سىياسىيە كانى ئىم شارەۋە ئىشۋازى لىكرى. مەمەد ئەلۋائىلى ئارۋىرا يە سەرى و سەرىكى خىزىي قەزىلە لى تەسرىكىدا ووتې ھەنطاۋە كە مۇتېطى سىياسى لى ئىشەۋە بوۋ و فىللىكىش بوۋ بۇ سەرقال كىردى خەك بۇ ئىۋە يە ئاىيان لى بارى ئىمى بەغدا و ئارۋىرا كانى تى نەمىنىت

بەلام عەبدولخەسەن ناسرى ئەندامى ئەنجۈمەنى ئارۋىرا يە سەرىبە خىزىي دەستىخۇشى لى دەستىۋەردانە كە كىرد ووتې .دەستىۋەردانە كە يارمەتى ئىۋە ئەدات ئارامىيە كى رىدە يى، ئىطەرىنى تەۋاۋەتەش نەبىت، بىتە ئارۋە

ۋادىارە دانىشتوانى بەسەرەش ھەمان ئىم تىرۋانە طەشىبىنانە يان ھەيە بە خەزەرەۋە

سەعد عیدان، 20، قوتابی زانکۆ ووتی، هەرزەندە باری ئەمەنی تەنها لێ خالێکانی ئشکینیدا ئارزراوە، "بەلام هەر هەست بە سەلامەتی دەکەین کە سوێن لصرەیه. هیوامان وایە مالیکی بەسەر نەخاتە بەرێرەحمەتی حیزب و لصرسراوەکان کە بەرەو هەلدصرمان دەبن."

وێسما حەسانی، 27، ذبی مآلەو، ووتی ئێبوایه بەغدا زۆر زووتر ئەم دەستصوێردانە ی بکردایە

هەرۆها ووتی "ناوصرین بصرین بۆ بازار یان خەستەخانە بەهۆی ئێو بارە ئەمەنیە هەلایساوێو. حکومەت ئێبوایه زۆر لێمە وئصش "دەستیوێردایەتە بارو دۆخەکەو، نەوێک دوای طرذبونی تەواوێتی مەسەلەکان

ە لێ بەسەر (IWPR) ئێسیر ئێلئێسەدی ناوصرکی خوازراوی رۆذنامە نوصرکی راهصرناوی

Location: [Iraqi Kurdistan](#)
[Iraq](#)

Source URL: <https://iwpr.net/ku/global-voices/bry-ymny-l-bsr-hrsdhsnst>